

DOKAZI U SPISU KOJI MOGU DOVESTI U ZABLUDU ORGANIZACIJE ZA OSIGURANJE

PROOFS RECORDED IN THE FILE WHICH COULD MISLEAD INSURANCE ORGANIZATIONS

Živorad Ristić¹, Dragan Stošić²

XIV Simpozijum
"Veštačenje saobraćajnih nezgoda
i prevare u osiguranju"

Rezime: *Nosilac obaveze za naknadu štete iz oblasti osiguranja autoodgovornosti (organizacija za osiguranje, Garantni fond, Biro zelene karte) sa jedne strane ima obavezu rešavanja štete u određenom roku dok je sa druge strane suočen sa nemogućnošću dobijanja odgovarajuće dokumentacije radi utvrđivanja prava na naknadu. U ovom radu opisani su problemi vezani za nalaze veštaka koje angažuju stranke bilo da se radi o veštacima saobraćajne ili mašinske struke, zatim sa policijskim stanicama koje ne postupaju isto u svim delovima zemlje, podacima koji se dobijaju od tužilaštva kao i sa nalazima lekara kod oštećenja na vozilima koja realno nisu mogla da proizvedu takvu promenu brzine koja bi dvela do povrede.*

KLJUČNE REČI: OSIGURANJE AUTOODGOVORNOSTI,
VEŠTAK, OŠTEĆENJA NA VOZILIMA,
POLICIJSKE STANICE, LEKARI.

Abstract: *Holder of obligations, from insurance field, for indemnification of caused damage (that is to say Insurance company, Guarantee Fund, Green Card Bureau), from one point of view, has obligation of liquidation and settling damage within prescribed time limit, while on the other hand it is confronted with inability to obtain appropriate supporting documentation based on which could be determined right for compensation. In this essay, I will try to present all problems which may arise during engagement of professional experts by the TP's, either for traffic or mechanical engineers, as well as all problems with different police departments which do not act and proceed investigation the same way in different parts of country, or problems regarding obtained details from public prosecutor, and finally, problems concerning data recorded in medical expertise reports resulted from traffic accidents which circumstances could not cause change in speed movement, which would in the end resulted with injury.*

KEY WORDS: LIABILITY INSURANCE, EXPERT, DAMAGE TO YOUR VEHICLE, PRECINCT, DOCTORS

1 Udruženje osiguravača Srbije, Beograd

2 Kompanija Dunav osiguranje, Beograd

1. UVOD

Osiguranje autoodgovornosti je zakonom propisana (obavezna) vrsta osiguranja od odgovornosti, u kojoj se osiguravač, uz naplatu premije osiguranja obavezuje ugovaraču osiguranja (odnosno osiguraniku), da će u granicama svojih obaveza preuzetih ugovorom o osiguranju, naknaditi štetu oštećenom licu³, koja je proistekla iz osiguranikove građanske odgovornosti za štetu.

Pravni odnos u osiguranju autoodgovornosti zasniva se između četiri⁴ lica:

- ugovarača osiguranja, kao lica koje sa osiguravačem sklapa ugovor o osiguranju,
- osiguravača, kao lica koje, uz naplatu premije osiguranja, na sebe preuzima rizik naknade štete,
- osiguranika, kao lica čija se odgovornost za štetu osigurava i
- oštećenika, kao lica ovlaštenog da zahteva naknadu pretrpljene štete.

Vlasnici motornih vozila za koje je predviđena obaveza zaključivanja osiguranja od autoodgovornosti dužni su da zaključe ugovor o osiguranju od autoodgovornosti pre nego što vozilo stave u saobraćaj. No i pored ove obaveze na našim putevima se nalazi veliki broj neosiguranih vozila koja učestvuju u saobraćajnom toku i saobraćajnim nezgodama. Kada je vozilo čiji vlasnik nije zaključio ugovor o osiguranju od autoodgovornosti odgovorno za nastanak nezgode, tada vlasnik vozila snosi posledice naknade štete. U velikom broju slučajeva oštećeno lice trpi štetu koju uglavnom može naknaditi u dugotrajnom sudskom postupku. Da bi se zaštitila oštećena lica, u skladu sa Zakonom o osiguranju imovine i lica iz 1996. godine osnovan je Garantni fond pri Udruženju osiguravajućih organizacija Jugoslavije (danas Udruženju osiguravača Srbije) koji je počeo sa radom u julu 1997. godine. Pojavljuju se i saobraćajne nezgode u kojima učestvuju nepoznata vozila, odnosno vozila koja napuste lice mesta te Garantni fond i u ovoj situaciji ima svoju ulogu, kao i kod osiguravajućih organizacija nad kojima je pokrenut stečajni postupak. Naime pravo na naknadu iz sredstava Garantnog fonda imaju lica koja su pretrpela štetu u saobraćajnoj nezgodi u slučajevima:

- 1) štete od upotrebe motornog vozila čiji vlasnik nije zaključio ugovor o osiguranju od autoodgovornosti (obaveznom osiguranju)⁵, a bio je dužan da se osigura prema odredbama zakona,
- 2) štete od upotrebe nepoznatog motornog vozila⁶
- 3) štete od upotrebe motornog vozila (vazduhoplova ili drugog prevoznog sredstva) koja su bila osigurana kod osiguravajućih društava nad kojima je pokrenut stečajni postupak.

Po odgovornosti od neosiguranog vozila Garantni fond isplaćuje i materijalnu i nematerijalnu štetu prema istim uslovima kao da je bio zaključen ugovor o obaveznom osiguranju, a isplatom štete Garantni fond stiče pravo regresa prema vlasniku odnosno korisniku neosiguranog vozila.

Po odgovornosti od upotrebe nepoznatog motornog vozila (i vazduhoplova) Garantni fond isplaćuje štetu zbog smrti, povrede tela ili narušavanja zdravlja. Šteta na vozilu koja potiče od upotrebe nepoznatog motornog vozila ne može se naplatiti iz sredstava Garantnog fonda.

3 Oštećenim licem se može smatrati i sam osiguranik ukoliko je direktno naknadio štetu oštećenom licu

4 vrlo često je ugovarač osiguranja ujedno i osiguranik, pa se može govoriti i o pravnom odnosu između tri lica

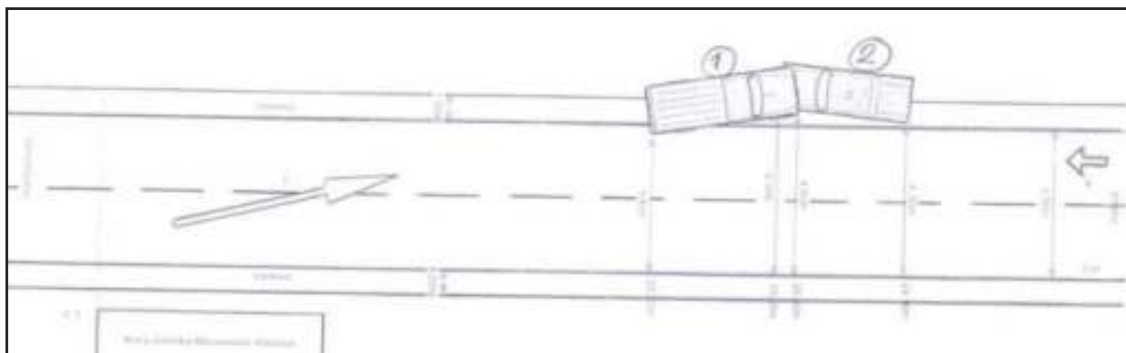
5 Ovo se odnosi i na vazduhoplove i druga vozila ali ovde se obrađuju samo motorna vozila pa su izostavljeni ostali učesnici za koje Garantni fond plaća štete.

6 ili vazduhoplova

2. TEŠKOĆE U RADU- PRIMERI

Primer 1.

Osiguranju se radi naknade štete obratio vozač putničkog vozila (2) po osnovu odgovornosti vozača teretnog vozila (1).

Slika 1. Skica mesta nezgode

Organizacija za osiguranje je na osnovu obaveštenja OJT odbilo isplatu štete a potom je ista preko advokata prijavljena Garantnom fondu u kome oštećeni može naplatiti samo nematerijalnu štetu.

Обавештавамо Вас да је данас под нашим горњим бројем и датумом одбачена кривична пријава ПС [REDACTED] бр. КУ [REDACTED] 09 од 17.10 [REDACTED] године поднета против Д [REDACTED] М [REDACTED] из [REDACTED] општина Обреновац, од оца [REDACTED] и мајке [REDACTED] рођене [REDACTED] рођеног [REDACTED] године у Обреновцу, ЈМБГ [REDACTED] држављанина Србије, због кривичног дела тешко дело против безбедности јавног саобраћаја из чл.297 ст.3 у вези чл.289 ст.3 у вези ст.1 КЗ, учињеног на Вашу штету, јер након спроведених истражних радњи произилази да нема основане сумње да је осумњичени Д [REDACTED] М [REDACTED] извршио то кривично дело.

Slika 2. Dopis tužilaštva

OJT je na osnovu nalaza veštaka donelo takvu odluku. U delu MIŠLJENJE veštak je opisao tok nezgode po kome je za nezgodu odgovoran vozač NN vozila "Audi".

МИШЉЕЊЕ

Предметна саобраћајна незгода, према моме мишљењу, није се догодила као последица неког неадекватног понашања у саобраћају од стране возача теретног возила, окривљеног Д [REDACTED] М [REDACTED] већ, напротив, да је возач НН аутомобила "Ауди" својим понашањем у саобраћају, предузимајући интензивно кочење непосредно испред теретног возила по завршеном претњињу, довео у ситуацију возача теретног возила да бира, у врло кратком временском интервалу, да ли да оствари судар са њим или да скретањем у лево избегне тај судар, при чему је судар са аутомобилом који је теретном возилу наплатио у суверн само последица претходне реакције возача теретног возила на описану ситуацију коју је створио возач НН аутомобила "Ауди".

Slika 3. Mišljenje veštaka na osnovu koga je OJT odbacio krivičnu prijavu

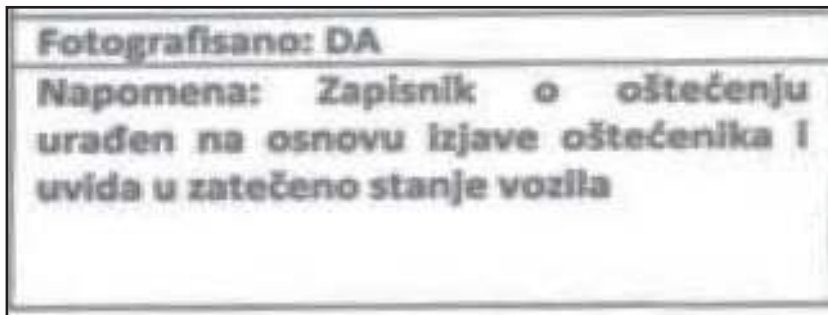
U isto vreme veštak navodi da je NN "Audi" intenzivno kočio (a nema tragova kočenja) a putnik u teretnom vozilu daje sedeću izjavu:

Овје у својству путника био у теретном возилу БГ [REDACTED] којим је управљао возач [REDACTED] М [REDACTED]. Кретали су се из правца А [REDACTED] према В [REDACTED]. Када су дошли до места незгоде, претекло их је са леве стране једно пути. Возило црвене боје марке "Ауди 80", носећи се рег. Броја, када је извршило претњиње исто је са упаленим показивачима почело полако да смањује брзину кретања а суволич из наведеног пути. Возила је махао нама кроз прозор да станемо, ми смо у том тренутку сва тројица колико нас је било у теретном возилу гледали у пути. Возило који је било испред нас, и у једном моменту Д [REDACTED] је започео претњиње аудија, ми нисмо видели возило из супротног смера да нам долази и дошло је до судара.

Slika 4. Izjava putnika iz teretnog vozila

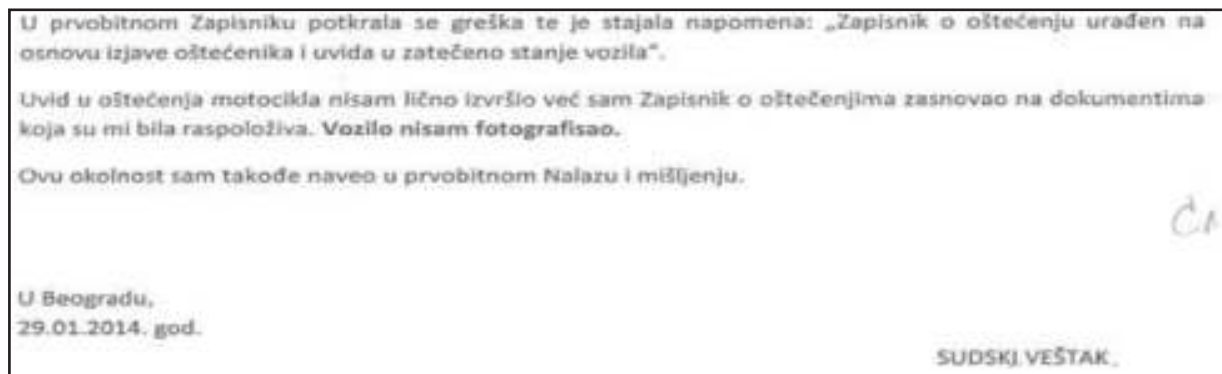
Primer 2.

Imamo situacije gde veštaci utvrđuju obim oštećenja na vozilu a da vozilo i ne vide. Uz to u rubrikama "Fotografisano" i "napomena" konstatuju:

Slika 5. Konstatacije veštaka o načinu utvrđivanja oštećenja i fotografisanju vozila

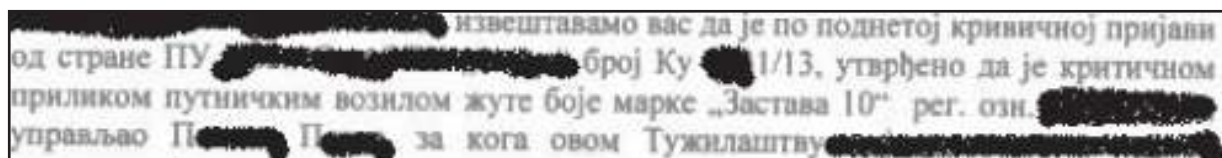
Na zahev nosioca obaveze plaćanja da veštak dostavi fotografije oštećenog vozila, koje prethodno nisu dostavljene a čine sastavni deo zapisnika, veštak preko advokata koji je prijavio štetu dostavlja zapisnik sa ispravljenim konstatacijama u navedenim rubrikama i dopis u kome piše:

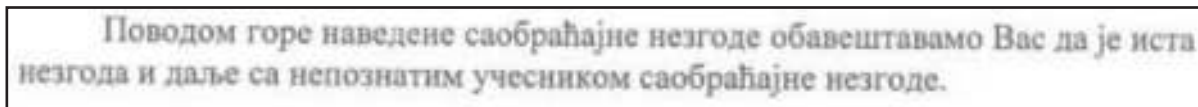
Slika.6 Dopis veštaka kao odgovor na zahtev za dostavu fotografija

Primer 3.

U slučajevima kada mesto nezgode napusti jedan od učesnika tada je to nezgoda sa nepoznatim učesnikom (NN) i po odgovornosti NN učesnika se kod Garantnog fonda mogu naplatiti nematerijalne štete (povreda, smrt...). Da bi se šteta isplatila mesec dana posle nezgode potrebno je od Ministarstva unutrašnjih poslova ili tužilaštva pribaviti dokaz da li je u međuvremenu otkriven NN učesnik nezgode ili ne. Po pravilu Garantni fond se obraća i MUP-u i tužilaštvu iz razloga što se dešava da se odgovor čeka jako dugo a nekada se i ne dobije odgovor. Nekada se dobiju odgovori od oba naslova ali su oni različiti. Po prirodi stvari radnici Ministarstva unutrašnjih poslova tragaju za nepoznatim učesnikom u nezgodi i o tome obavestavaju tužilaštvo. Međutim imamo situaciju kada tužilaštvo dostavi podatke da je pronađeno NN lice a nekoliko dana kasnije dobijamo potvrdu od MUP-a da NN lice nije pronađeno.

Slika 7. Dopis OJT od 24.04.2013. godine

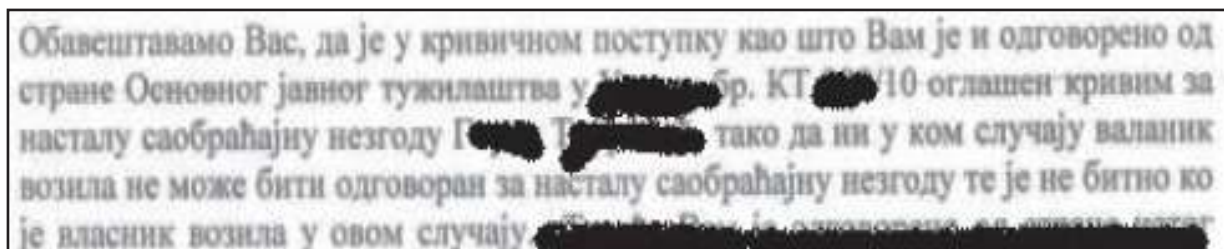
Slika 8. Dopis MUP-a od 29.04.2013. godine

Primer 4

Prema Zakonu o osiguranju imovine i lica ("Službeni list SRJ" br.30/96; 57/98; 53/99; 55/91) u članu 104 jasno piše obaveza vlasnika neosiguranog vozila: "Šteta prouzrokovana upotrebom motornog vozila, vazduhoplova ili drugog prevoznog sredstva čiji vlasnik nije zaključio ugovor o obaveznom osiguranju, a bio je dužan da se osigura prema odredbama ovog Zakona, nadoknađuje se u istom obimu i prema istim uslovima kao da je bio zaključen ugovor o obaveznom osiguranju.

Regresni zahtev, po isplati naknade štete, ostvaruje se od vlasnika motornog vozila, vazduhoplova ili drugog prevoznog sredstva koji nije zaključio ugovor o obaveznom osiguranju, i to za isplaćeni iznos naknade štete, kamatu i troškove."

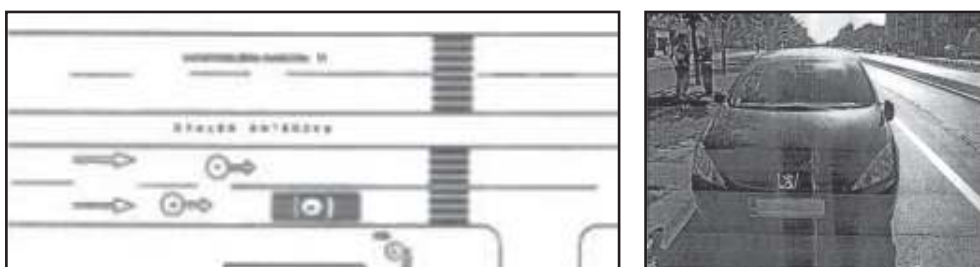
Kada je uviđajna ekipa propustila da utvrdi vlasnika vozila Garantni fond takvu informaciju traži od MUP-a. Nekada se desi da se od MUP-a dobije odgovor ovakvog sadržaja:

Slika 9. Odgovor MUP-a na zahtev za dostavu podatka o vlasniku vozila

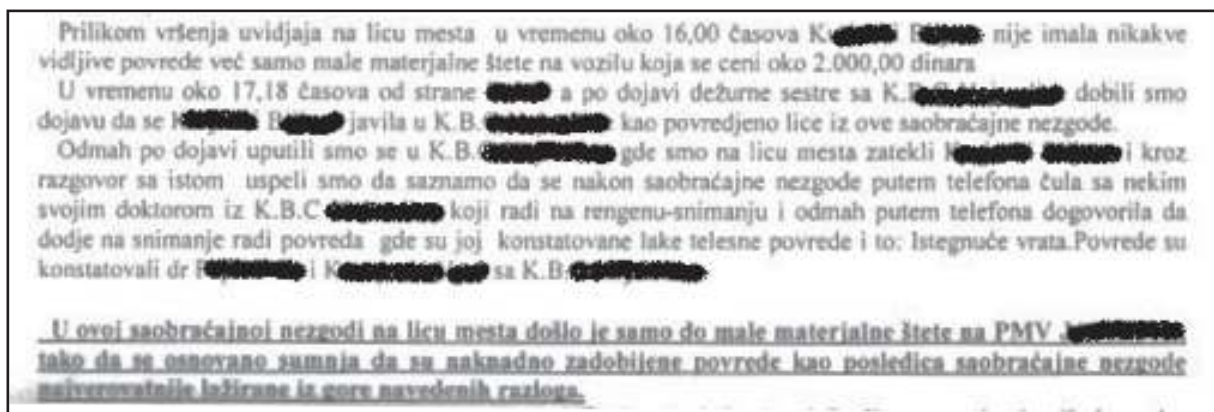
Primer 5

Postoje i primeri gde policija radi svoj posao do kraja, odnosno gde ukazuje na moguću prevaru. Naime u kretanju istom kolovoznom trakom sa dve saobraćajne trake vozač NN vozila iz leve saobraćajne trake svojim desnim retrovizorom ostvaruje kontakt sa levim retrovizorom vozila PEŽO 307.

Slika 10. Način nastanka oštećenja prikazan u skici i izgled oštećenja

Vlasnica vozila PEŽO 307 je prema medicinskoj dokumentaciji u ovoj nezgodi zadobila lake telesne povrede koje su kvalifikovane kao "istegnuće vrata". Policija je izvršila dodatna ispitivanja i dovela u sumnju konstatovane povrede o čemu je obavestila nosioca obaveze za isplatu štete, odnosno u ovom slučaju Garantni fond.

Slika 11. Izvod iz službene beleške MUP-a

3. ZAKLJUČAK

Organizacije za osiguranje i Garantni fond su odlukama Narodne banke Srbije, koja vrši nadzor osiguranja, obavezane da štete rešavaju u određenom vremenskom roku. Kako bi se rešila šteta i isplatila naknada oštećenom licu neophodno je da se utvrdi odgovornost učesnika u nezgodi. Da bi se utvrdila odgovornost učesnika u nezgodi pored navedenih, postoji veliki broj slučajeva koji to otežavaju ili gotovo onemogućavaju. Tu posebno treba istaći nemogućnost da se dođe do kompletne uviđajne dokumentacije, gde prvenstveno mislim na izjave učesnika i svedoka i foto dokumentaciju, a u pojedinim slučajevima i sam tekstualni deo zapisnika o uviđaju. U zadnje vreme umesto uviđajne dokumentacije dobijaju se nekakve potvde o saobraćajnim nezgodama u kojima policija konstatuje (po svom viđenju) odgovornost za nezgodu ne dajući mogućnost nosiocu obaveze da preko svojih stručnih službi analizira tok nezgode i utvrdi propuste učesnika u nezgodi i da ih rangira po hijerarhiji kao propuste vezane za uzrok, doprinos (mogućnost izbegavanja) i težinu posledica.

4. LITERATURA

- [1] Konkretni primeri iz prakse osiguranja i Garantnog fonda.
- [2] Ristić, Ž., PREVARE I KRAĐE U OSIGURANJU MOTORNIH VOZILA, Beograd, 1997.
- [3] Ž. Ristić, A. Đoković, Insurance fraud detection and prevention-experiences in Serbia, prezentacija, Ljubljana, 2013.